

Mitu tuhat päästetud taime

VIO AITSAM

Metsaomanik RAIVO KARPENDER, kes nimetab end meremehest asjaarmastajaks, kirjutab, kuidas tema pere metsades taimi kaitstakse.

Viimasel kolmel aastal rajatud kuuse- ja männikultuurides, mida on meie Allikasoppi metsas kokku 7,3 ha, ning ligi 3ha kuuse- ja arukasekultuuris, mida tänavu Saare metsas rajame, oleme kasutusele võtnud nii tüvekaitsmed kui ka ladvavõrgud.

Samuti töötlen noori puukesti repellendiga Plantskydd, kusjuures mände pritsin kaks korda aastas.

AJENDIKS OLI HIIREROHKUS

20cm Easywrap-tüüpi tüvekaitsmed sai paigaldatud kaitseks näriliste eest, kelle asurkond oli 2005. aastal väga suur. Kaitsmed on osutunud tõhusaks ja nüüd olemegi jäänud nendele helerohelistele plastiktorudele kindlaks. Muide – need on keskkonnasõbralikud ja peavad vastu vähemalt seitse aastat.

Peale selle, et tüvekaitsmed on eemale peletanud hiiri, on neil veel mitu muud head omadust. Kui kultuure võrsalõikuriga hooldan, paistavad taimed tänu kaitsmetele juba kaugelt kätte, isegi siis, kui ohakad, vaarikad ja nõgesed on ligi kahe meetri kõrgused.

Allikasoppi kultuurid on rajatud kivistatud kõdu- ja siirdesoomuldadele potitaimedest, mis ei ole soovitatav (pigem avajursed taimed), kuna seal esineb külmakohrutust. Tänu Easywrapile on aga kohe näha, kui mõni kuusk või mänd on viltu vajunud või hoopiski pinnasest väljas. Peale külmakohrutuse kergitavad potitaimi ka mullamutid, eriti esimesel paaril kasvuaastal. Taas on juba kaugelt näha, kui taimega on lood kehvasti.

PÄÄSTETUD TAIMED

Oletan, et tänu tüvekaitsmetele oleme päästnud mitu tuhat puukest, mis on küllaltki kõrge protsent minu ja mu pere

rajatud kultuurides. Kindlasti peaks olema igal tüvekaitsmel vähemalt esimesel paaril aastal tikk, mis seda ka talvisel ajal kenasti püsti hoiab ning ei lamandaks puukest, kui lund ja jääd on liiga palju. Enamasti on paigaldatud tikud, mis on murtud paakspuuvõrsetest.

Kuusetaimele mõjub kaitse negatiivselt, kui puukesel juhtuvad olema liiga suured alumised oksad, sest need on pärast toru paigaldust liiga kokku pressitud, mistõttu võib tekkida okste deformatsioon pluss hallitus. Et seda vältida, peaks kõikidel kuuskedel olema oksad kaitsmes ülespidi. Kui on aega ja viitsimist, võiks selliste puukeste puhul suvekuudeks torud eemaldada.

Eranditult kõigile kultuurtaimedele ja looduslikele "allameetritele", kes peaksid kasvama ka tulevikus, oleme paigaldanud toki kindlas ilmakaares, et teada, kus puu asub. Sinna külge saab riputada tüvekaitsme, kui see on taimelt ajutiselt eemaldatud.

HÄSTI TOIMIV PLANTSKYDD

Kõvalehtpuudele paigaldasin ka 60cm Easywrap'e, mis omakorda on osutunud tõhusaks kaitsevahendiks just jänete ja kitsede eest. Osa tammedest ja saartest olen jätnud prooviks ilma tüvekaitsmeta, ent neid puid töötlen repellendiga Plantskydd kord aastas hilsisügisel.

Tulemus on hea. Põdrad oleme saanud siiani eemal hoida tänu sellele, et panime mändidele ladvavõrgud ning jätsime kasvama piisavas koguses noori pihlakaid, keda nad himustavad palju enam kui okaspuid, kaskesid või kõvalehtpuid. Vähesel määral olen ka 20cm tüvekaitsmeid kasutanud kuni 10aastaste looduslike mändide männaste vahel. Ka see toimib hästi, ent on juba liiga kulukas.

Raivo Karpender – kui parasjagu ei ole laevas tööl, võib meest enamasti kohata tema Järvamaa metsades.

Miks Plantskydd, aga mitte Cervacol? Põhjus on lihtne. Plantskydd oli turul varem ja olen saanud pritsi hästi toimima pea iga ilmaga – madalaim õhutemperatuur töötlemise ajal on olnud isegi –6 kraadi, pärast mida muutub repellent sültjaks.

Kindlasti peaks arvestama sellega, et segu oleks suuremas anumas ning segatud samal päeval, kui on plaanis kultuure töödelda. Tähtis on ka pritsi filtri ja muude detailide puhastus vähemalt pärast iga teist paigutust.

Endal on mul kuni 5 liitrit mahutav seljaskantav prits. Viis kilo Plantskyddi pulbrit ehk 25 liitrit vesilahust päevas on kogus, mis peaks olema jõukohane igale metsaomanikule, kel soov kaitsta enda rajatud metsakultuure ulukite eest.

Kõigile jõudu tööle!